

EUROPEES FONDS VOOR REGIONALE ONTWIKKELING (EFRO)

Het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling (EFRO) is een van de voornaamste instrumenten van het cohesiebeleid van de EU. Het heeft tot doel de verschillen tussen de ontwikkelingsniveaus van Europese regio's te verminderen en de onderontwikkeling van de minst begunstigde regio's te reduceren. Bijzondere aandacht wordt besteed aan regio's die kampen met ernstige en aanhoudende nadelen in verband met de natuurlijke gesteldheid en bevolkingsopbouw, zoals de meest noordelijke regio's met een zeer lage bevolkingsdichtheid, en eilanden, grensoverschrijdende en bergachtige regio's.

RECHTSGROND

Artikelen 174 tot en met 178 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU).

Verordening (EU) nr. 1303/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 17 december 2013 houdende gemeenschappelijke bepalingen inzake het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling, het Europees Sociaal Fonds, het Cohesiefonds, het Europees Landbouwfonds voor plattelandontwikkeling en het Europees Fonds voor maritieme zaken en visserij en algemene bepalingen inzake het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling, het Europees Sociaal Fonds, het Cohesiefonds en het Europees Fonds voor maritieme zaken en visserij, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1083/2006 van de Raad.

Verordening (EU) nr. 1301/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 17 december 2013 betreffende het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling en specifieke bepalingen met betrekking tot de doelstelling "Investeren in groei en werkgelegenheid", en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1080/2006.

DOELSTELLINGEN

Krachtens artikel 176 VWEU is het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling (EFRO) bedoeld om een bijdrage te leveren aan het ongedaan maken van de belangrijkste regionale onevenwichtigheden in de EU. Het bereikt deze doelstelling door middel van steun voor:

- de ontwikkeling en de structurele aanpassing van de regio's met een ontwikkelingsachterstand;
- de transformatie van noodlijdende industriële regio's.

Het EFRO heeft twee hoofddoelstellingen voor de periode 2014-2020, namelijk:

- investeren in groei en banen, om de arbeidsmarkt en de regionale economieën te versterken;
- het tot stand brengen van Europese territoriale samenwerking, met het oog op het versterken van grensoverschrijdende, transnationale en interregionale samenwerking binnen de EU.

Middelen die zijn uitgetrokken voor de eerste doelstelling worden toegewezen aan drie verschillende categorieën regio's:

- de meest ontwikkelde regio's, met een bbp per inwoner van meer dan 90 % van het gemiddelde van de EU;
- de overgangsregio's, met een bbp per inwoner tussen 75 % en 90 % van het gemiddelde van de EU;
- de minst ontwikkelde regio's, met een bbp per inwoner van minder dan 75 % van het gemiddelde van de EU.

Uit het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling wordt ook duurzame stedelijke ontwikkeling gesteund. Ten minste 5 % van de EFRO-toewijzing voor elke lidstaat moet worden bestemd voor geïntegreerde maatregelen voor duurzame stedelijke ontwikkeling waarmee economische, ecologische, klimatologische, demografische en sociale uitdagingen waar stedelijke gebieden mee kampen, zullen worden aangepakt.

De details met betrekking tot de toewijzing en het toekomstige gebruik van EFRO-middelen worden vastgesteld in partnerschapsovereenkomsten, dat wil zeggen door elke lidstaat in samenwerking met de regionale en sociale partners opgestelde strategische documenten.

THEMATISCHE CONCENTRATIE

Gezien het feit dat het EFRO bijdraagt aan de verwezenlijking van de Europa 2020-strategie voor slimme, duurzame en inclusieve groei, moet het accent op de in deze strategie gedefinieerde prioriteiten worden gelegd. De belangrijkste prioriteiten zijn:

- a. onderzoek en innovatie;
- b. informatie- en communicatietechnologieën (ICT);
- c. kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's);
- d. de bevordering van een koolstofarme economie.

De mate van concentratie op deze prioriteiten is afhankelijk van de categorie regio's die steun ontvangt. Meer ontwikkelde regio's moeten ten minste 80 % van hun EFRO-middelen toewijzen aan ten minste twee van deze prioriteiten, en ten minste 20 % aan de koolstofarme economie. De overgangsregio's moeten ten minste 60 % van hun EFRO-middelen toewijzen aan ten minste twee van deze prioriteiten, en ten minste 15 % aan de koolstofarme economie. De minst ontwikkelde regio's moeten ten minste 50 % van hun EFRO-middelen toewijzen aan ten minste twee van deze prioriteiten, en ten minste 12 % aan de koolstofarme economie.

BEGROTING EN FINANCIËLE VOORSCHRIFTEN

In de programmaperiode 2014-2020 geeft de EU meer dan 350 miljard EUR uit voor cohesiebeleid. Dat komt neer op 32,5 % van de totale EU-begroting. Ongeveer 199 miljard EUR is aan het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling toegewezen. Dit omvat 10,2 miljard EUR voor Europese territoriale samenwerking en 1,5 miljard EUR aan speciale toewijzingen voor ultraperifere en dunbevolkte regio's.

Het niveau van medefinanciering dat vereist is voor projecten die worden gefinancierd uit het EFRO wordt aangepast aan de ontwikkeling van de desbetreffende regio. In de minst ontwikkelde regio's (en ultraperifere regio's) kan tot 85 % van de kosten van een project uit het EFRO worden gefinancierd. In de overgangsregio's kan tot 60 % van de kosten van een project uit het EFRO worden gefinancierd, en in de meest ontwikkelde regio's tot 50 %.

VOORSTEL VOOR HET COHESIEBELEID IN DE JAREN NA 2020

De Europese Commissie heeft in mei 2018 voorstellen gepresenteerd voor verordeningen voor het cohesiebeleid van de EU in de jaren na 2020. Het gaat onder meer om:

- een verordening voor het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling en het Cohesiefonds, alsmede
- een verordening houdende specifieke bepalingen voor de doelstelling Europese territoriale samenwerking (Interreg).

In deze voorstellen worden de huidige twee doelstellingen van het EFRO gehandhaafd: "investeren in groei en banen" en "Europese territoriale samenwerking".

Ook de thematische concentratie wordt gehandhaafd, met de volgende twee topprioriteiten: steun voor innovatie, de digitale economie en kmo's via een slimme specialisatiestrategie (PO1); en een groenere, koolstofarme en circulaire economie (PO2). De Commissie heeft een lijst opgesteld van activiteiten die niet met EFRO-middelen worden ondersteund, waaronder rechtstreekse steun aan grote ondernemingen, luchthaveninfrastructuur (behalve in de ultraperifere gebieden) en sommige afvalbeheersactiviteiten (bijv. stortplaatsen).

Volgens de voorstellen van de Commissie zal in de programmaperiode 2021-2027 ongeveer 200,6 miljard EUR aan het EFRO worden toegewezen (inclusief 8,4 miljard EUR voor Europese territoriale samenwerking en 1,5 miljard EUR voor speciale toewijzingen voor de ultraperifere regio's).

Voor de vaststelling van deze verordeningen zal de gewone wetgevingsprocedure worden gebruikt, in het kader waarvan het Europees Parlement op voet van gelijkheid opereert met de Raad. Dit betekent dat deze twee instellingen voor het eind van 2020 overeenstemming moeten bereiken over de regels voor het EFRO in de toekomst.

Het Europees Parlement heeft in maart 2019 zijn standpunt in eerste lezing over de voorstellen van de Commissie vastgesteld.

ROL VAN HET EUROPEES PARLEMENT

Het Europees Parlement en de Raad opereren bij de voorbereiding van nieuwe wetgeving betreffende de Structuur- en Investeringsfondsen op voet van gelijkheid. De EFRO-verordening voor de periode 2014-2020 is vastgesteld volgens de gewone wetgevingsprocedure, waarin het Parlement beschikt over volledige rechten om wijzigingen voor te stellen. Tijdens de onderhandelingen over het cohesiebeleid van de EU voor de periode 2014-2020 heeft het Parlement ervoor kunnen zorgen dat de flexibiliteit bij de toepassing van de regels met betrekking tot thematische concentratie en investeringsprioriteiten werd vergroot. Bovendien heeft het de steun uit het EFRO voor steden en geïntegreerd stedelijk beleid versterkt.

Jacques Lecarte / Marek Kołodziejcki
04/2019

